

				Dok.id.: 4.1.4.2
Prosedyre for oppfyllelse av plikter etter åpenhetsloven				Prosedyre
Utgave: 1.01	Skrevet av: Ruben L. Lyngen	Gjelder fra: 01.01.2025	Godkjent av: Geir Tore Leira	Sidenr: 1 av 9

PROSEDYRE FOR OPPFYLLELSE AV PLIKTER ETTER ÅPENHETSLOVEN

1. HENSIKT

Fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold gjennom å kartlegge og vurdere faktiske og potensielle negative konsekvenser i egen virksomhet og i leverandørkjeden (aktsomhetsvurdere).

2. OMFANG

Loven gjelder både de aktivitetene virksomheten selv utøver og den aktivitet som er knyttet til virksomhetens forretningsvirksomhet, produkter eller tjenester gjennom leverandørkjeder eller forretningspartnere.

3. ANSVAR

§ 4. *Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger*

a. forankre ansvarlighet i virksomhetens retningslinjer

Ansvar og arbeidet med aktsomhetsvurderinger er forankret i styret og lokal ledelse.

- Ledere med personalansvar er ansvarlig for at lovverket ved alt som omhandler saker tilhørende området personal.
- Ledere som foretar innkjøp er ansvarlig for at innkjøp blir utført i henhold til policy for ansvarlig næringsvirksomhet, og etiske retningslinjer.
- HMS- og bærekraftskoordinator har ansvar for å overvåke vår etterlevelse av loven, og for å initiere årlig gjennomgang av leverandørkjeden.
- Kommunikasjonssjef er ansvarlig for å kommunisere redegjørelse jf. kravet i loven.

4. AKTSOMHETSVURDERING

§ 4. *Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger*

b. kartlegge og vurdere faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold som virksomheten enten har forårsaket eller bidratt til, eller som er direkte knyttet til virksomhetens forretningsvirksomhet, produkter eller tjenester gjennom leverandørkjeder eller forretningspartnere

For å sikre etterlevelse av Åpenhetsloven, benytter vi kvalitetssystemet EK som sentralt verktøy for leverandørkontroll, aktsomhetsvurdering og risikohåndtering. Kvalitetssystemet gir ledelsen mulighet til å opprettholde oppdatert oversikt over leverandører, deres sertifiseringer, risiko, og eventuelle rapporterte avvik. Dette inkluderer dokumentasjon av leverandørenes overholdelse av internasjonale standarder, nasjonal lovgivning og ILO-konvensjoner.

Formålet med aktsomhetsvurdering er å sikre at Innherred Renovasjon IKS overholder kravene i Åpenhetsloven, spesielt §4, gjennom systematiske aktsomhetsvurderinger. Dette innebærer å kartlegge, vurdere, forebygge og håndtere negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, både i egen virksomhet og gjennom leverandørkjeder.

4.1 GJENNOMFØRING

Ansvarlig leder for leverandør skal registrere nye leverandører og jevnlig overvåke og oppdatere aktsomhetsvurderingene, spesielt ved endringer i virksomheten som kan

utgjøre en risiko for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Ledergruppen samles to ganger årlig for en systematisk gjennomgang av:

1. Leverandørlisten, inkludert eventuelle nye eller endrede leverandørforhold.
2. Status for aktsomhetsvurderinger og identifiserte risikoer, basert på kriterier som landrisiko, overholdelse av internasjonale konvensjoner, og HMS-standarder.
3. Pågående og planlagte tiltak for å forebygge, begrense eller avslutte samarbeid med leverandører som ikke oppfyller kravene.

Alle vurderinger og beslutninger dokumenteres i kvalitetssystemet og danner grunnlag for videre beslutninger og forbedringsarbeid.

4.1.1 INFORMASJONSINNHEMTNING

Ansvarlig leder starter aktsomhetsvurderingen ved først å benytte eksisterende informasjon om leverandøren som allerede er registrert i kvalitetssystemet. Dette inkluderer en gjennomgang av dokumenterte avvik, sertifiseringer, samt eventuell dårlig medieomtale eller annen relevant informasjon. Systemet gir en oversikt over leverandørens tidligere prestasjoner, tilknyttet utstyr, og eventuelle innrapporterte avvik fra ansatte.

Dersom tilgjengelig informasjon ikke er tilstrekkelig til å gi en helhetlig vurdering, kan ansvarlig leder ta kontakt med leverandøren for å innhente ytterligere dokumentasjon. Dette kan inkludere sertifiseringsbevis, HMS-policy, skadestatistikk, og annen dokumentasjon som bekrefter leverandørens overholdelse av relevante krav.

For å gjøre denne prosessen enkel og effektiv, sendes det ut en e-post til leverandøren med en vedlagt PDF-rapport generert fra kvalitetssystemet. Rapporten inneholder en oversikt over informasjon som allerede er registrert om leverandøren, slik at de enkelt kan se hva vi har av data og hvilke områder som krever ytterligere dokumentasjon. Dette sikrer en transparent dialog og effektiv informasjonsinnhenting, som igjen legger grunnlaget for en grundig og korrekt aktsomhetsvurdering.

Husk å dokumentere i kvalitetssystemet.

4.1.2 VURDERING AV RISIKO I LEVERANDØRKJEDEN

Alle leverandører vurderes basert på følgende kriterier:

- **Anstendige arbeidsforhold:** Etterlevelse av nasjonal arbeidsmiljølovgivning og ILOs kjernekonvensjoner.
- **Menneskerettigheter:** Basert på FNs konvensjoner om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK) og sivile og politiske rettigheter (SP), samt beskyttelse av sårbare grupper.
- **Leverandøravvik:** Identifisering av avvik gjennom kvalitetssystemet EK.
- **Landrisiko:** Basert på geografisk plassering, med hensyn til politisk stabilitet og statens evne til å sikre menneskerettigheter.
- **ILO-konvensjoner og arbeidslovgivning:** Særlig fokus på tvangsarbeid, barnearbeid, diskriminering, og organisasjonsfrihet.
- **Helse, miljø og sikkerhet (HMS):** Arbeidsmiljø og sikkerhet på arbeidsplassen.
- **Etisk praksis:** Inkludert korrupsjon, bestikkelser og generelle etiske standarder.

Leverandørene klassifiseres som lav, middels eller høy risiko basert på kriteriene:

- **Høy risiko:** Betydelige brudd eller svakheter på ett eller flere områder, inkludert operasjon i høyrisikoland, manglende etterlevelse av internasjonale konvensjoner, eller bekymringer for tvangsarbeid, barnearbeid, eller alvorlige HMS-brudd.
- **Middels risiko:** Visse utfordringer, men tilstrekkelig kontroll på kritiske områder. For eksempel moderat landrisiko eller mangler i nasjonal arbeidslovgivning.
- **Lav risiko:** God etterlevelse av relevante FN- og ILO-konvensjoner og nasjonale lover, samt fokus på menneskerettigheter og HMS. Full kontroll på leverandørkjeder og åpenhet i kommunikasjon.

Se nøyaktig definisjon av kriteriene ved å trykke på symbolet

Verktøy for gjennomføring av risikovurdering	Risikovurdering
Forbrukertilsynets veileder for å komme i gang med Åpenhetsloven: Åpenhetsloven i Forbrukertilsynet Risiko vurderes basert på sannsynlighet og alvorlighetsgrad. Alvorlighetsgraden blir avgjort på bakgrunn av risikoens skala, omfang og mulighet for gjenoppretting. Se OECDs veileder s. 43 - 45 for eksempler på indikatorer på disse faktorene: OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarelig næringsliv Her finner du informasjon om produktkategorier med høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden: Høyrisikolisten i Direktoratet for forvaltning og økonomistyring Overholdelse av internasjonale konvensjoner og nasjonal lovgivning om arbeidsforhold og menneskerettigheter Anstendige arbeidsforhold: ☐ Nasjonal arbeidsmiljølovgivning ☐ ILOs kjernekonvensjoner om grunnleggende rettigheter og prinsipper i arbeidslivet Menneskerettigheter: ☐ FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (OSK) fra 1966 ☐ FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) fra 1966 ☐ Beskyttelse av særlige grupper eller interesser Beskrivelse av risiko Beskriv dagens situasjon: hvilke risikomomenter er aktuelle, eksisterende faktorer som påvirker risikoen o.l.	Landrisiko: Risikoen basert på leverandørens geografiske plassering, med fokus på politisk stabilitet, rettsstatsprinsipper, og myndighetenes evne til å sikre menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. ☐ Høy risiko ☐ Middels risiko ☐ Lav risiko Etterlevelse av FN-konvensjoner: Risiko basert på leverandørens lands ratifikasjon og implementering av FN-konvensjoner om menneskerettigheter, herunder barnkonvensjonen og konvensjonen mot tvangsarbeid. ☐ Høy risiko ☐ Middels risiko ☐ Lav risiko ILO-konvensjoner og arbeidslovgivning: Risiko basert på leverandørens overholdelse av ILO-konvensjoner som regulerer anstendige arbeidsforhold, inkludert tvangsarbeid, barnearbeid, diskriminering, og organisasjonsfrihet. ☐ Høy risiko ☐ Middels risiko ☐ Lav risiko Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold: Risiko for brudd på menneskerettigheter og arbeidsforhold, inkludert sikkerhet på arbeidsplassen, lønn, arbeidstid og arbeidsmiljø. ☐ Høy risiko ☐ Middels risiko ☐ Lav risiko Helte, miljø og sikkerhet (HMS): Risiko knyttet til leverandørens arbeidsmiljø, spesielt relatert til sikkerhet på arbeidsplassen, forebygging av ulykker, og hensyn til miljøpåvirkning. ☐ Høy risiko ☐ Middels risiko ☐ Lav risiko Etikisk praksis: Risiko knyttet til leverandørens generelle etiske standarder, herunder korrupsjon, bestikkelser, og uetiske forretningspraksiser. ☐ Høy risiko ☐ Middels risiko ☐ Lav risiko Helhetlig risikovurdering Når dere har risikovurdert leverandøren basert på de ulike dimensjonene, skal dere sammenstille disse vurderingene til en helhetlig risiko for leverandøren. Denne helhetlige vurderingen vil gi et samlet bilde av leverandørens risiko og vil hjelpe dere med å ta informerte beslutninger om videre samarbeid. ☐ Høy risiko (rød kategori) ☐ Middels risiko (gul kategori) ☐ Lav risiko (grønn kategori)

4.2 IVERKSETTNING AV TILTAK

§ 4. Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger

c. iverksette egnede tiltak for å stanse, forebygge eller begrense negative konsekvenser basert på virksomhetens prioriteringer og vurderinger etter bokstav b

For leverandører med høy eller middels risiko, skal Innherred Renovasjon IKS iverksette egnede tiltak. Disse inkluderer:

- Forebygge:** videreføre samarbeidet for mest effektivt for å kunne påvirke leverandøren,
- Begrense:** avbryte forholdet midlertidig mens igangsatte risikoreduserende tiltak videreføres,
- Stanse:** i siste instans trekke seg ut av samarbeidet.

Ved mistanke om brudd: Stans, forebygg eller reduser negativ påvirkning/skade

- Send ut brev (standardisert) til leverandører hvor det gjennom innsendt spørreskjema er avdekket avvik hos.
- Identifiser aktuelle tiltak (ut fra påvirkningskraft) – jo nærmere skaden vi er, jo større ansvar har vi for å rydde opp.
- Har vi forårsaket konsekvensene, bidratt til dem, eller er vi direkte knyttet til dem gjennom leverandørkjeder eller forretningspartnere?

Aktuelle tiltak som vurderes er:

- Tilpasning av aktiviteter (endre produksjonsprosess)
- Oppgraderinger av eks. anlegg, utstyr
- Kompetansehevende tiltak internt og til leverandører ad. ansvarlig næringsliv.
- Ansvarlig innkjøpspraksis
- Forhåndskvalifiserte leverandører
- Bruke så få leverandører som mulig
- Samarbeid innad i bransjen
- Identifisere og knytte oss til eksisterende effektive tiltak.
- Oppdatere / justere retningslinjer dersom nye risikoområder identifiseres.
- «Pause» eventuelt avslutte samarbeid
- Der tiltak anses som komplekse /vanskelige utarbeides handlingsplan.
- Overvåk gjennomføring og resultater
- Gjennomføre jevnlige vurderinger for å påse at tiltak for forebygging og risikoreduksjon blir fulgt opp og har effekt.
- Utarbeide redegjørelse for hvordan påvirkning er håndtert
- Godkjennes og signeres av styret og administrerende direktør
- Publiseres/tilgjengeliggjøres på innherredrenovasjon.no
- Personvern hensyn – og sikkerhetsutfordringer vurderes før redegjørelse publiseres.

Husk å dokumentere i kvalitetssystemet.

4.3 OPPFØLGING OG EVALUERING

§ 4. *Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger*

d. følge med på gjennomføring og resultater av tiltak etter bokstav c

Tiltakene skal overvåkes og evalueres for å sikre at de har ønsket effekt.

Leverandører følges opp med hensyn til deres overholdelse av menneskerettigheter og arbeidsforhold, og resultater av tiltak skal dokumenteres.

4.4 KOMMUNIKASJON

§ 4. *Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger*

e. kommunisere med berørte interessenter og rettighetshavere om hvordan negative konsekvenser er håndtert etter bokstav c og d

Innherred Renovasjon IKS skal kommunisere med berørte interessenter, inkludert leverandører og rettighetshavere, om hvordan negative konsekvenser håndteres. Dette inkluderer regelmessige dialoger med interessegrupper og leverandører.

4.5 GJENOPPRETTING

§ 4. *Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger*

f. sørge for eller samarbeide om gjenoppretting og erstatning der dette er påkrevd.

Når aktsomhetsvurderingen avdekker faktiske negative konsekvenser som Innherred Renovasjon IKS har forårsaket eller bidratt til, skal ansvarlig leder initiere gjenopprettingsprosessen.

Ansvarlig leder vurderer alvorlighetsgrad, omfang og type skade for å bestemme hvilke gjenopprettende tiltak som er nødvendig.

Ansvarlig leder utarbeider en handlingsplan som spesifiserer hvilke tiltak som skal gjennomføres, tidsrammer for implementering, og hvem som er ansvarlig.

Tiltakene skal stå i forhold til skadens art og omfang og kan inkludere:

- Økonomisk erstatning eller kompensasjon.
- Gjenoppretting av tidligere tilstander (for eksempel gjenansettelse eller erstatning for tapte inntekter).
- Implementering av forebyggende tiltak for å unngå lignende skader i fremtiden.
- Offentlig beklagelse dersom dette er hensiktsmessig.

De berørte interessentene eller deres representanter skal involveres i prosessen for å sikre at tiltakene er hensiktsmessige og oppleves som tilstrekkelige.

Ansvarlig leder dokumenterer tilbakemeldinger fra berørte parter og vurderer behov for justering av tiltakene.

5. KLAGEORDNINGER

Informasjon om hvordan man kan klage gjøres tilgjengelig for ansatte og eksterne på hjemmesiden.

Mottatte klager og krav om forbedring håndteres av kommunikasjonssjef, og registreres i kvalitetssystemet.

Klager håndteres uten ugrunnet opphold, og svares ut senest innen **3 uker** etter at klagen er mottatt.

7. HÅNDTERING AV INFORMASJONSKRAV

Enhver har ved skriftlig forespørsel rett på informasjon fra virksomheten om hvordan virksomheten håndterer faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter (aktsomhetsvurderinger). Dette omfatter både generell informasjon og informasjon knyttet til en særskilt vare eller tjeneste som virksomheten tilbyr.

Mottatt krav om informasjon håndteres av kommunikasjonssjef, og registreres i kvalitetssystemet.

Klager håndteres uten ugrunnet opphold, og svares ut senest innen **3 uker** etter at klagen er mottatt.

8. AVVIKSBEHANDLING

Ved tilfeller som ikke er beskrevet i denne prosedyren, skal det legges inn et forbedringsforslag i kvalitetssystemet ([ir.dkhosting.no](#)). Dette vil bidra til kontroll og korrigering av systemet. Avviksskjemaet skal brukes som dokumentasjon for korrigering, korrigering av årsaker til eksisterende avvik og forebygging av fremtidige avvik.

11. Referanser

[Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold \(åpenhetsloven\)](#)

[OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv](#)

